

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра теорії культури і філософії науки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету
Іван КАРПЕНКО

“ 19 ” 06. 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО КУЛЬТУРОЛОГІЇ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти __ **перший (бакалаврський)**

галузь знань __ 03 Гуманітарні науки
(шифр і назва)

спеціальність __ 034 Культурологія
(шифр і назва)

освітньо-професійна програма __ Культурологія, Візуальне мистецтво і менеджмент культурних проєктів, Урбаністичні студії
(шифр і назва)

вид дисципліни __ **обов'язкова**
(обов'язкова / за вибором)

факультет __ **філософський**

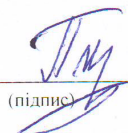
2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету
Протокол № 6 від 16 червня 2023 р.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: док. філософ. наук, професор кафедри теорії культури і
філософії науки Петренко Д.В.

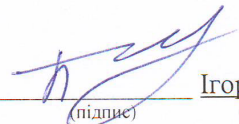
Програму схвалено на засіданні кафедри теорії культури і філософії науки філософського
факультету
Протокол № 11 від 14 червня 2023 р.

Завідувач кафедри теорії культури і філософії науки

(підпис) Дмитрій ПЕТРЕНКО
(прізвище та ініціали)

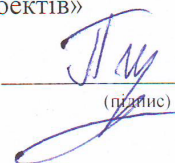
Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Культурологія»

Гарант освітньо-професійної програми «Культурологія»

(підпис) Ігор БІЛЕЦЬКИЙ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Візуальне мистецтво і
менеджмент культурних проєктів»

Гарант освітньо-професійної програми
«Візуальне мистецтво і менеджмент культурних проєктів»

(підпис) Дмитрій ПЕТРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Урбаністичні студії»

Гарант освітньо-професійної програми «Урбаністичні студії»

(підпис) Дмитро ЧОРНИЙ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету

Протокол № 10 від 14 червня 2023 р.

Голова методичної комісії філософського факультету

(підпис) Сергій ГОЛІКОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до культурології» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Бакалавр

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань 03 – Гуманітарні науки _____

спеціальність _____ 034 - Культурологія _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. *Мета викладання навчальної дисципліни* полягає в ознайомленні студентів із найважливішими аспектами, поняттями, концепціями культурології

1.2. *Основними завданнями вивчення дисципліни є:*

- представити у стислому викладі проблематику теорій культури,
- розкрити основні концептуальні схеми теоретичного осмислення культури,
- сформулювати уявлення про основні концепції і поняття культурології, а також про ключові етапи розвитку досліджень культури, їх домінуючі ідеї та тенденції.

1.3. Кількість кредитів – 5

1.4. Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.

Лабораторні заняття	
0 - год.	год.
Самостійна робота	
86 - год.	год.
Індивідуальні завдання	
0- год.	

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- навички організації культурологічних досліджень, побудови теоретичних концепцій, формування методології аналізу об'єктів культури;
- знання з основних теоретичних напрямів, шкіл, концепцій культурології,
- знання сутнісних характеристик, етапів генези, теоретичного та концептуального поля культурології;
- вміння застосовувати концептуальні схеми культурології до дослідження культури;
- спроможність генерувати нові ідеї та теорії.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні підґрунтя культурологічного знання. Генеза світової та вітчизняної культури.

Тема 1. Еволюція предмету людського пізнання: від космосу до культури. Історіографія та смислове наповнення концепту «культура».

Давньогрецька натурфілософія як рефлексія світобудови. Антропологічний поворот у давньогрецькій філософії та становлення нової парадигми пізнання. Специфіка людського пізнання за доби Античності, Середньовіччя та Ренесансу. Новий час і проблема методу. Формування нових наук у XIX столітті – соціології, політології та культурології. Культура як магістральний концепт XX століття.

Цицерон і метафоричне значення слова «культура». Середньовіччя і трансформації поняття: культура і культ. С. Пуфендорф: культура як позаприродний світ людини. А. Крьобер, К. Клакхон і систематизація дефініцій культури. Підходи до визначення поняття «культура».

Тема 2. Культура як система. Структура культури.

Культура як система: органістичний і структурно-функціональний підходи. Стратиграфія культури: плюралізм підходів. Матеріальна і духовна культура. Локальна та глобальна культури. Елітарна, масова і народна культура: рухливість меж і динаміка співвідношення. Типологія культур: синхронічний і діахронічний зрізи. Функції культури.

Соціальні чинники структурування культури. Національна культура. Субкультура, контркультура. Морфологія культури як розділ теоретичної культурології. Методи дослідження морфології культури: генетичний, системний, структурно-функціональний.

Тема 3. Динаміка культурних процесів. Моделі історико-культурного руху.

Культурогенез: дослідження процесів мінливості в культурі. Чинники культурних змін, умови та механізми їх реалізації. Динаміка культури як предмет історичної культурології. Наслідки культурної динаміки. Культурна динаміка з позицій синергетичного та системно-структуралістських підходів.

Моделі культурно-історичного поступу. Класичні: 1) лінійні (Вольтер, Ш. Монтеск'є, Г. Лессинга, І. Кант, І.Г. Гердер, К. Ясперс), 2) циклічні (Дж. Віко, Ф. Ніцше, О. Шпенглер), спіральна (Г.В.Ф. Гегель). Некласичні моделі: калейдоскопічна (А. Шопенгауер), 2) хвильова (А. Тоффлер), 3) медійна (М. Маклюен), 4) ризомна (Ж. Дельоз, Ф. Гваттарі), 5) подієва (А. Бадью).

Тема 4. Категоріальний апарат сучасної культурології. Місце культурології в системі наук і навчальних дисциплін.

Формування наукової понятійної інтегрованої мови культурології протягом ХХ сторіччя. Оригінальні та запозичені культурологічні поняття. Філософський «фундаменталізм» і культурологічний «центризм» як вираз методологічної позиції дослідника.

Статус культурології в системі наук про культуру. Синтетичний, інтегративний характер культурології. Структура культурологічного знання: теоретичний, прикладний та історичний рівні. Культурологія та суміжні науки про культуру. Історичні попередники культурології: кореляції та конотації. Культурологія, Kulturologie та Cultural studies: різні традиції чи різні науки? Інституціоналізація культурології як науки та як навчальної дисципліни в сучасній Україні: чинники, тенденції, перспективи.

Тема 5. Міф як квінтесенція архаїчної культури. Цивілізації Стародавнього Сходу.

Уявлення про місце та роль «первісної» культури в історії світової культури з позицій формаційного, цивілізаційного та етнологічного підходів. Міф як синкретична форма культурного досвіду архаїчної людини: бінарність, анти індивідуалізм, сакральність. Найдавніші форми релігії: магія, фетишизм, тотемізм. Анімізм як «мінімум релігії» (Е. Тайлор).

«Неолітична революція» та перші «річкові» цивілізації Стародавнього Сходу, їхні спільні риси: станово-кастова структура соціуму, сакральний характер влади, міфологічна картина світу. Поява міст і писемності як маркер цивілізації. Вплив культур Стародавнього Сходу на античну й загальноєвропейську культури.

Тема 6. Від міфу до логосу: становлення античної культури. Теоцентризм Середньовіччя. Антропоцентризм ренесансної культури.

Образ античності у сучасних історико-культурних дослідженнях. «Грецьке диво» як культурологічна проблема. Архетипи античної культури: Діоніс та Аполлон (в інтерпретації Ф. Ніцше). Агональність і культурна постать героя. Калокагатія. Загальні риси та відмінності «стилів» грецької та римської культур.

Історія формування сучасних уявлень про Середньовіччя: апологія та критика. Генеза феодалізму та станово-ієрархічної структури суспільства. Роль церкви в Середньовічній Європі. Мікрокосм та макрокосм, циклічний та есхатологічний час.

Рух гуманізму та постановка людини в центр філософських, наукових та естетичних рефлексій в культурі доби Відродження. Офіційна й народна карнавальна культури. Ренесанс чи ренесанси? (Е. Панофські). Доба Відродження як перехід до культури Нового часу: зміна культурних парадигм.

Тема 7. Новочасна європейська культура в системі координат «індустріальне-інформаційне суспільство» та «модерн-постмодерн».

Методологічна проблема виокремлення й маркування культурно-історичних етапів. Історичний підхід «Новий час – Просвітництво – Новітній час» vs філософсько-культурологічне «домодерне – індустріальне – постмодерне суспільство», «традиційне-індустріальне-інформаційне (постіндустріальне) суспільство».

Проблеми вивчення генези культури і науки Нового часу в Європі. Новий тип світогляду: раціоналізм, сцієнтизм, механіцизм, історичний оптимізм. Роль Великих географічних відкриттів у формуванні поліцентричної картини світу. Становлення національних мов і національних держав за новочасної доби.

Тема 8. Українська культура: національна своєрідність і світовий контекст.

Історія становлення українського етносу, української нації та української ідентичності як філософсько-культурологічна проблема. Генеза української культури: основні етапи, їх особливості.

Специфіка української культури з позицій «західництва» та «слав'янофільства». Східні та західні архетипи у структурі української ментальності. Українська культура в концепціях закордонних дослідників: роль діаспори у дослідженні та збереженні української культурної автентичності. Проблема соборності України. Місце сучасної України на геополітичній світовій мапі. Україна в ХХІ столітті: вибір культурних альтернатив.

Розділ 2. Історія культурологічних вчень: парадигми та персоналії.

Тема 1. Історія культурологічних вчень: плюралізм підходів.

Варієтети подання історії науки про культуру: історико-дисциплінарний, історико-теоретичний, історико-концептографічний епістемний та парадигмальний аспекти. Евристичність парадигмального підходу до розгляду культурологічних вчень. Т. Кун «Структура наукових революцій»: поняття «парадигма», «нормальна наука», історія науки як історія змін парадигм. Поняття М. Фуко «епістема», нелінійна зміна історичних епістем.

Важливість вивчення історії культурології для майбутніх фахівців-культурологів. Ідея прогресу та проблема сучасності й актуальності філософських та культурологічних концепцій. Три рівні культурологічних знань: теоретичний, прикладний (емпіричний), історико-генетичний.

Тема 2. Зародження та інституціоналізація науки про культуру в ХІХ ст. Еволюціонізм, дифузійонізм і біологічна парадигма .

Доба Просвітництва як час дезавування культурологічних інтуїцій. Поняття інституціоналізації. Головні чинники та етапи зародження та інституціоналізація прикладної науки про культуру в ХІХ ст. Рефлексія культури в етнологічних, етнографічних, соціально-антропологічних та культурно-антропологічних дослідженнях.

Еволюціонізм як історично перша «культурологічна» парадигма: головні риси, представники, хронологічні та географічні межі (Е. Тайлор, Л. Морган). Дифузійонізм: наріжні положення, найяскравіші представники, категоріальний апарат (Ф. Ратцель, Л. Фробеніус, Ф. Гребнер). Біологічна парадигма в дослідженні культури: заміна історико-культурних чинників біологічними.

Тема 3. Психологічна парадигма. Психоаналіз культури. Структурний функціоналізм. Культурна антропологія в США.

Психологічний напрям у дослідженні культури: істотні риси, категоріальний апарат, основні представники. Провідні течії: психологія народів і групова психологія. Американська етнопсихологія, або напрям «культура-та-особистість» (М. Мід, Р. Бенедикт). Феномен натопу в дослідженнях Г. Лебона та Г. Тарда. Психологічні механізми трансляції культурних зразків.

Психоаналітична теорія походження культури З. Фрейда. Уразливе положення Я між «молотом» соціокультурних приписів і «ковадлом» природних інстинктів. Лібідіо та сублимація. Напруга між «принципом задоволення» і «принципом реальності». Ерос і Танатос. Психоаналітична концепція культури К.Г. Юнга. Архетипи колективного несвідомого. Польові психоаналітичні дослідження примітивних культур у працях Г. Рогейма.

Тема 4. Структурний функціоналізм. Культурна антропологія в США.

Структурний функціоналізм Б. Маліновського та А. Редкліфф-Брауна. Культура як сукупність функцій. Статичний зріз культури й проблема гомеостазу.

Історична школа культурної антропології (Ф. Боас, А.Л. Крьюбер). Поділ А.Л. Крьюбером науки про культуру на конкретно-етнографічну та теоретичну. Культура як «суперорганічна», або «надорганічна», сутність. Систематизація дефініцій культури А.Л. Крьюбером і К. Клакхоном.

Культурно-еволюційна школа (Л. Вайт, М. Салінс, Дж. Стюард). Культурний релятивізм, проблема акультурації. Л. Вайт як «батько» культурології: визначення предметної області, методології, категоріального апарату культурології. Культура як екстра соматичне символічне утворення. Культура як діяльність з опанування та перетворення енергії.

Тема 5. Культурфілософські концепції культури ХХ сторіччя.

Протокультурологічна проблематика в працях Дж. Віко, Ж.Ж. Русо, Ш. Монтеск'є, Н. Кондорсе, І. Гердера, І. Канта, Г.В.Ф. Гегеля, К. Маркса. Методологічне розрізнення наук про природу та наук про культуру. Баденська школа неокантіанства: розрізнення номотетичних та ідеографічних наук (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт). Культурфілософські інтуїції В. Дільтея: історія культури як історія світоглядів. Герменевтична пізнавальна стратегія в науках про культуру (Г.-Г. Гадамер, Д. Ваттімо).

О. Шпенглер – ключова фігура культурології ХХ століття. Типологія культур. Дихотомія культура-цивілізація. Вчення про символічні форми Е. Касіра. Лудологічна концепція Й. Гейзінги: гра як культурно-історична універсалія та формотворчий елемент культури. Е. Фінк як послідовник Й. Гейзінги.

Тема 6. Історичні, соціологічні та технологічні концепції культури.

Історико-культурна концепція А. Тойнбі. Закон «Виклику-та-Відповіді»: роль творчої меншини в розвитку культури – елітизм А. Тойнбі.

Соціологічна теорія культури А. Вебера. Три аспекти культурно-історичного процесу: культурний, цивілізаційний, соціальний. Аксіологічна концепція культури П. Сорокіна: цінність як підґрунтя культури.

Теорії культури дослідників Франкфуртської школи (Т. Адорно, М. Хоркхаймер, Г. Маркузе, Е. Фромм, Ю. Хабермас). Постмарксистські концепції культури (А. Грамші, Л. Альтюсер, Ф. Джеймсон). Культура як ідеологія. Cultural studies у Великій Британії (Р. Вільямс, Р. Хоггарт, С. Холл).

Технологічні концепції культури: засоби комунікації як визначний маркер культурно-історичної доби (М. Маклюен, В. Флюсер, Р. Дебре).

Тема 7. Семіотика культури. Постфрейдистські теорії культури.

Семіотичне визначення культури як сукупності знакових систем. Структурна організація культури в концепції К. Леві-Строса. Семіотичний аналіз «міфологік» Р. Барта. Епістема як історично мінлива конфігурація

культури в структуралістській концепції М.Фуко. Еволюція культурологічних досліджень М.Фуко: від структуралістської «археології» до «генеалогії» дискурсивних формацій. Дискурс-аналіз культури (Е. Лаклау, Ш. Муфф). Культура як поле боротьби дискурсивних формацій за гегемонію. Семіотична теорія культури Ю. Лотмана і тартуської школи семіотики. Культурний вибух як наслідок зустрічі різних знакових систем. Семіотика візуальної культури У. Еко, П.П. Пазоліні, К. Метца.

Постфройдистська концепція Ж. Лакана: синтез психоаналіза і структуралізму. Вчення про три інстанції: Уявне, Символічне і Реальне. Подальший розвиток лаканівського психоаналізу в культурологічних дослідженнях представників Люблянської школи психоаналізу (М. Долара, С. Жижека та А. Зупанчич).

Тема 8. Постмодерністські концепції культури.

Постструктуралізм як теоретичне підґрунтя постмодерністських концепцій культури. Актуалізація досліджень нестабільних режимів функціонування культури. Шизоаналіз культури Ж. Дельоза і Ф. Гватарі . Параноя і шизофренія як режими організації і дезорганізації структур культури. Карнавал в теорії культури М. Бахтіна. Деконструкція культури-тексту в постструктуралістській концепції Ж. Деріда. Стан постмодерну та відмова від легітимуючих культуру метанарацій в концепції Ж.-Ф. Ліотара. Культура як влада в генеалогічних дослідженнях М. Фуко. Культура як симуляція в концепції Ж. Бодріяра.

Реабілітація репресованих складових культури в контексті постмодерної критики ієрархізуючих –центризмів: фалоцентризму в гендерних дослідженнях Ю. Крістевої, Р. Брайдотті, європоцентризму в постколоніальних студіях (Г. Бгабга, Е. Саїд) та інш.

Антипостмодерні тенденції в сучасній культурології. Поняття *studium* та *rinctum* Р. Барта. Культура значення та культура присутності в концепції Х-У. Гумбрехта.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Теоретико-методологічні підґрунтя культурологічного знання. Генеza світової та вітчизняної культури.						
Тема 1. Еволюція предмету людського пізнання: від космосу до культури. Історіографія та смислове наповнення концепту «культура».		2	2			6

Тема 2. Культура як система. Структура культури.		2	2			5
Тема 3. Динаміка культурних процесів. Моделі історико-культурного руху.		2	2			4
Тема 4. Категоріальний апарат сучасної культурології. Місце культурології в системі наук і навчальних дисциплін.		2	2			6
Тема 5. Міф як квінтесенція архаїчної культури. Цивілізації Стародавнього Сходу.		2	2			6
Тема 6. Від міфу до логосу: становлення античної культури. Теоцентризм Середньовіччя. Антропоцентризм ренесансної культури.		2	2			4
Тема 7. Новочасна європейська культура в системі координат «індустріальне-інформаційне суспільство» та «модерн-постмодерн».		2	2			6
Тема 8. Українська культура: національна своєрідність і світовий контекст.		2	2			6
Усього за розділом 1	75	16	16			43
Розділ 2. Історія культурологічних вчень: парадигми та персоналії.						
Тема 1. Історія культурологічних вчень: плюралізм підходів.		2	2			4
Тема 2. Зародження та інституціоналізація науки про культуру в ХІХ ст. Еволюціонізм, дифузійнізм і біологічна парадигма		2	2			6
Тема 3. Психологічна парадигма. Психоаналіз культури.		2	2			4
Тема 4. Структурний функціоналізм. Культурна антропологія в США.		2	2			4
Тема 5. Культурфілософські концепції культури ХХ сторіччя.		2	2			6
Тема 6. Історико-культурні, соціокультурні та технологічні		2	2			6

концепції.						
Тема 7. Семіотика культури.		2	2			7
Тема 8. Постмодерністські концепції культури.		2	2			6
Усього за розділом 2	75	16	16			43
Усього годин	150	32	32			86

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Стратегії концептуалізації культури	4
2	Моделі історико-культурного руху	4
3	Структуралістські теорії культури	4
4	Культура і влада	4
5	Теорії візуальної культури	4
6	Українська культура: національна своєрідність і світовий контекст	4
7	Постмодерністські теорії культури	4
8	Культура присутності	4
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання першоджерел та наукової літератури	70
2	Написання есе на завдану тему	16
	Разом	86

6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання з курсу «Вступ до культурології» не передбачається

Питання до контрольної роботи з курсу «Вступ до культурології»

1. Історія поняття «культура»: від слова до концепту.
2. Проблема дефініцій поняття «культура».
3. Культура як предмет теоретичної рефлексії.
4. Культурфілософські інтуїції Д.Віко.
5. Осмислення культури в епоху Просвітництва.
6. Інтерпретації поняття «культура» в філософії І. Гердера.
7. Культура та освіта в німецькій класичній філософії.
8. Опозиція «культура/природа» як культурологічна проблема.
9. Науки про природу і науки про культуру в філософії неокантіанців.
10. Культура і ритуалізація в концепції Р.Жирара.
11. Психоаналітичні інтерпретації опозиції культура/природа.
12. Природа і культура в структурній антропології К.Леві-Строса.
13. Деконструкція опозиції культура/природа в філософії Ж.Дерріда.
14. Подолання протиставлення культура/природа в машинній теорії Ж.Дельоза і Ф.Гватарі.
15. Дослідження «по той бік культури і природи» Ф.Дескола.
16. Природа і культура в контексті досліджень акторно-мережевої теорії Б.Латура.

7. Методи контролю

Поточний контроль

- Оцінка знань студентів за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем.
- Оцінка за виконання практичних завдань
- Експрес-тестування за ключовими аспектами тем курсу.

Підсумковий контроль (екзамен)

Перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання													Екзамен	Сума
Відвідування		Розділ 1				Розділ 2				Контроль-на робота	Індивідуальне завдання	Разом		
Л	С	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8					
5	5	4	4	4	4	4	4	4	2	20	-	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

8. Рекомендована література

Література

Підручники

1. Абрамович С., Чикарькова М. Культурологія. К. Кондор. 2018. 452 с.
2. Історія європейської цивілізації. Греція. (за ред. У. Еко). Харків. Фоліо. 2019. 1168 с.
3. Історія європейської цивілізації. Рим. (за ред. У. Еко). Харків. Фоліо. 2017. 1040 с.
4. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. (за ред. У. Еко). Харків. Фоліо. 2018. 672 с.

5. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. (за ред. У. Еко). Харків. Фоліо. 2022. 592 с.
6. Історія української культури. Під ред. І. Крип'якевича. Нью-Йорк. 2002.
7. Козира Є. Культурологія. К. Видавництво М. 2017. 376 с.
8. Культурологія. Під ред. Т. Гриценко. К. Центр наукової літератури. 2019. 392 с.
9. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. А.Конверського, М. Поповича, Д. Петренка та інш. Харків. Фоліо. 2013. 863 с.
10. Ніколова Н. Чмихов М. Культурологія. К. Скиф. 2012. 440 с.
11. Основи культурології. Під ред. Сандюк Л. Щубелки Н. К. Центр навчальної літератури. 2019. 400 с.
12. Сабадаш Ю. Історія української культури. К. Ліра-К. 2020. 320 с.
13. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. Під ред. М. Заковича. К. 2001.

Наукова та навчально-методична література:

1. Агеєва В. За лаштунками імперії. К. Віхола. 2021. 360 с.
2. Антологія християнства: Хрестоматія з релігієзнавства та культурології. Під ред. Г. Лозко. К. Мандрівець. 2013. 376 с.
3. Барабаш Ю.Я. Скворода. Гоголь. Шевченко. К. Видавництво Києво-Могилянської академії. 2007.
4. Біблер В. Культура. Діалог культур. К. Дух і літера. 2018. 368 с.
5. Бойлен А. Візуальна культура. К. Arthuss. 2021. 208 с.
6. Булашев Г. Український народ в своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. К. 1992.
7. Войтович В. М. Українська міфологія. Словник. К. 2002.
8. Грушевський М. С. Історія України - Русі: В 11 т. 12 кн. К., 1991.
9. Гумбрехт Х.-У. Продукування присутності. Що значення не може передати. Харків. Ist publishing. 2020. 192 с.
10. Джеймісон Ф. Постмодернізм, або логіка культури пізнього капіталізму. К. Видавництво Курс. 2008. 504 с.
11. Енциклопедія українознавства: У 3 т. К., 1995.
12. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Під ред. У. Еко. К. Фоліо. 2020. 523 с.
13. Карсавин Л. П. Культура середніх віків. К., 1995.
14. Кіктенко В. К. Дискусії навколо китайської науки і цивілізації. К. Гельветика. 2020. 412 с.
15. Климова Л. Світова культура. Навчальний посібник. К. Ранок. 2012. 160 с.
16. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів. К., 1991.
17. Крип'якевич І. П. Історія України. Львів, 1990.
18. Культура і побут населення України: Навч. посібник для вузів. К., 1991.
19. Кун М. Легенди та міфи Стародавньої Греції. К., 1992.
20. Лінч Джозеф Г. Середньовічна церква: коротка історія. К., 1994.

21. Ліотар Ж. Ф. Ситуація постмодерну // Філософ. і соціолог. думка. 1995. №5-6. С.15-38.
22. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. К., 1992.
23. Малярчук Є. Філософія і педагогіка покликання. К. Дух і літера. 2019. 344 с.
24. Масол Л. Мерипольська Н. Художня культура Європи. К. Ранок. 2010. 192 с.
25. Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. К., 1991.
26. Підлісна Г. Н. Світ античної літератури. К., 1981.
27. Прицак О. Що таке історія України // Слово і час. 1991. №1. С.53-60.
28. Романишин Н. Національна ідентичність в поезії англійського романтизму. Львів. Львівська політехніка. 2021. 536 с.
29. Сковорода Григорій: дослідження, розвідки, матеріали. Зб. наук. статей. К., 1992.
30. Словник античної міфології. К., 1989.
31. Тримбач С. Кіно, народжене Україною. К. Саміт-книга. 2016. 378 с.
32. Українська культура ХХ-ХХІ сторіччя. Під ред. М. Гримич. Дуліби. 2014. 328 с.
33. Ушкалов Л. Есеї про українське бароко. К. Факт. 2006. 284 с.
34. Ушкалов Л. Від бароко до постмодерну. К. Грані-Т. 2011. 552 с.
35. Фартінг С. Історія мистецтва. К. Віват. 2019. 576 с.
36. Федотова Ю. Кобелянська О. Егава Х. Навчальний словник японських культурологічних термінів. К. Видавничий дім Дмитра Бураго. 2019. 340 с.
37. Фройд З. Невпокій в культурі. К. Априорі. 2021. 120 с.
38. Чижевський Д. Історія української літератури. Від початків до доби реалізму. Тернопіль, 1994.
39. Чумаченко Б. Вступ до культурології античності. К. Видавництво Києво-Могилянської академії. 2008. 176 с.
40. Althusser L. Reading Capital / Louis Althusser ; transl. from fr. B. Brewster. London, UK : New left books, 1970. 339 p.
41. Barker C. Jane E. Cultural Studies: Theory and Practice. Thousand Oaks. Sage Publications ltd. 2016. 760 p.
42. Boylan A. Visual Culture. Cambridge. The MIT Press. 2020. 248 p.
43. Hall S. Essential Essays: Foundations of Cultural Studies and Identity. Durham. Duke University Press Book. 2018 768 p.
44. Hall S. Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. Thousand Oaks. Sage Publication. 2013. 440 p.
45. Keywords for American Cultural Studies. Ed. B. Burgett. NYU Press 2020 360 p.
46. Longhurst B. Smith G. Crawford G. Introducing Cultural Studies. Routledge. 2016. 482 p.
47. Marchart O. Cultural Studies / Oliver Marchart. Stuttgart : UTB, 2008. 258 p.
48. Miller B. Cultural Anthropology. London. Pearson. 2015. 456 p.

49. Nanda S. Cultural Anthropology. Thousand Oaks. Sage Publications. 2019. 456 p.
50. Parker R.D. Critical Theory: A Reader for Literary and Cultural Studies / Robert Dale Parker. – Oxford : Oxford University Press, 2012. – 896 p.
51. Payne M. A Dictionary of Cultural and Critical Theory. Wiley-Blackwell. 2010. 832 p.
52. Storey J. Cultural Theory and Popular Culture. Routledge. 2021. 310 p.

9. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Cultural studies central resource <http://www.culturalstudies.net/>
2. European Program in Communication and Cultural Studies: <http://www.mediastudieseurope.net>
3. Extensive collection of American Cultural Studies resources <http://www.georgetown.edu/crossroads/asw/>
4. The University of Iowa Libraries' guide to Cultural studies resources. <http://www.lib.uiowa.edu/>
5. International Association for Communication and Cultural Research (IAMCR): <http://www.humfak.auc.dk>

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

**МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ,
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

Матеріали для семінарських занять з курсу «Вступ до культурології»

Семінар 1. Стратегії концептуалізації культури

1. Проблема визначення культури.
2. Інтерпретації культури в структурному функціоналізмі.
3. Культурна антропологія США.

Семінар 2. Моделі історико-культурного руху

1. Моделі розвитку культури.
2. Культура і цивілізація.
3. Концепція осьового часу.

Семінар 3 Структуралістські теорії культури

1. Культура як знакова система.
2. Культура і структура.
3. Культура і дискурс.

Семінар 4 Культура і/як влада

1. Культура і стратегії влади.
2. Культура і політики виключення.
3. Культура і біополітика.

Семінар 5

Теорія візуальної культури

1. Візуальний поворот у теорії культури.
2. Візуальна культура і сприйняття.
3. Образ і культура.

Семінар 6

Українська культура

1. Періодизація української культури.
2. Модель розвитку української культури.
3. Українська культура в добу глобалізації.

Література

1. Історія української та зарубіжної культури / за ред. С. Клапчука, В. Остафійчука. – К., 2001.
2. Теорія та історія світової і вітчизняної культури. Курс лекцій / А.Бичко, В. Бичко, Н. Бондар. – К., 1993.

Семінар 7

Постмодерністські теорії культури

1. Модерн і постмодерн в культурі
2. Ризоматична концепція культури.

3. Деконструкція культури.

Література

1. Джеймісон Ф. Постмодернізм або Логіка культури пізнього капіталізму / Ф. Джеймісон ; [пер. з англ. Денисюк П.]. – Київ : Курс, 2008. – С.22-76.

Семінар 8

Культура присутності

1. Культура значення і культура присутності.
2. Культура і тілесність.
3. Культура і ассамбляж.

Література

1. DeLanda M. Assemblage Theory / Manuel DeLanda. — Edinburgh, UK : Edinburgh University Press, 2016. — P. 42-64.

Самостійна робота студентів

Теми та питання, що потребують самостійного опрацювання

6. Історико-культурна концепція А. Тойнбі. Закон «Виклику-та-Відповіді»: роль творчої меншини в розвитку культури – елітизм А. Тойнбі.
7. Соціологічна теорія культури А. Вебера. Три аспекти культурно-історичного процесу: культурний, цивілізаційний, соціальний.
8. Аксіологічна концепція культури П. Сорокіна: цінність як підґрунтя культури.
9. Теорії культури дослідників Франкфуртської школи (Т. Адорно, М. Хоркхаймер, Г. Маркузе, Е. Фромм, Ю. Хабермас).
10. Постмарксистські концепції культури (А. Грамші, Л. Альтюсер, Ф. Джеймсон). Культура як ідеологія.
11. Cultural studies у Великій Британії (Р. Вільямс, Р. Хоггарт, С. Холл).
12. Технологічні концепції культури: засоби комунікації як визначний маркер культурно-історичної доби (М. Маклюен, В. Флюсер, Р. Дебре).

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З КУРСУ «Вступ до культурології»

№	Форми навчальної діяльності	Кількість балів	Термін	Примітки
1	Відвідування лекцій	5	постійно	
2	Відвідування семінарських занять	5	постійно	
3	Участь у семінарських заняттях	30	постійно	
4	Виконання контрольної роботи	20		
	Підсумковий контроль (екзаменаційна робота)	40		
	В С Ь О Г О	100		
	Додаткові бали (бонуси):			
	Участь в конференціях, круглих столах	5		
	Виступ на конференції за наявності друкованої програми	10		
	Публікація тез доповіді або наукової статті	15		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ.

1. Відвідування лекцій:

- 5 балів:** студент відвідав 90 - 100 % лекційних занять;
- 4 бали:** студент відвідав 66 - 89 % лекційних занять;
- 3 бали:** студент відвідав 41 – 65 % лекційних занять;
- 2 бали:** студент відвідав 21 - 40% лекційних занять;
- 1 бал:** студент відвідав 1- 20 % лекційних занять;
- 0 балів:** студент не відвідував лекційні заняття

2. Відвідування семінарських занять:

- 5 балів:** студент відвідав 90 - 100 % семінарських занять;
- 4 бали:** студент відвідав 66 - 89 % семінарських занять;
- 3 бали:** студент відвідав 41 – 65 % семінарських занять;
- 2 бали:** студент відвідав 21 - 40% семінарських занять;
- 1 бал:** студент відвідав 1- 20 % семінарських занять;
- 0 балів:** студент не відвідував семінарські заняття

3. Участь у семінарських заняттях (максимум 30 балів за 6 виступів):

Виступ з доповіддю

5 балів:

- виступ студента побудовано послідовно, системно, логічно;
- питання висвітлено всебічно та з урахуванням різних точок зору;
- під час виступів студент виявив глибоке знання змісту питання, вільно оперування культурологічними термінами;
- відповіді повністю репрезентують додаткові питання, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;

4 бали:

- виступ студента побудовано в цілому послідовно та логічно;
- питання висвітлено всебічно та у співставленні з основними точками зору;
- під час виступів студент виявив в цілому знання змісту питання, вільне оперування культурологічними термінами;
- відповіді достатньо репрезентують додаткові питання, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;

3 бали:

- виступ студента побудовано в цілому послідовно;
- питання достатньо висвітлено та у співставленні з окремими точками зору;

- під час виступів студент виявив певне знання змісту питання, оперування культурологічними термінами;
- відповіді на додаткові питання не є повними, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не завжди точні, мають похибки;

2 бали:

- виступ студента побудовано не завжди послідовно;
- питання достатньо висвітлено, проте відсутнє співставлення різних точками зору;
- під час виступів студент виявив фрагментарне знання змісту питання, оперування культурологічними термінами викликало труднощі;
- відповіді на додаткові питання потребують уточнення, конкретизації, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;

1 бал:

- виступ студента побудовано здебільшого стихійно;
- питання недостатньо висвітлено, відсутнє співставлення різних точками зору;
- під час виступів студент виявив роздуми про зміст питання, оперування культурологічними термінами викликало значні труднощі;
- відповіді розпливчаті та виходять за межі додаткових питань, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;

0 балів: студент не підготував та не виступив з доповідями.

4. ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.

Студент має виконати контрольну роботу з теорії культури, яка передбачена навчальним планом підготовки фахівців. Орієнтована тематика контрольних робіт подана в НМК. Контрольна робота має складатися з вступу, основної частини та висновків та містити список використаної літератури.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ:

20 – 17 балів:

- студент всебічно обґрунтував актуальність теми роботи, чітко визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував глибоке знання змісту обраної теми, вільне оперування культурологічними категоріями, провів глибокий культурологічний аналіз відповідних питань;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, додаткових матеріалів та відповідної літератури;

- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- текст роботи викладено лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;
- роботу написано грамотно, оформлено відповідно до вимог та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

16– 13 балів:

- студент достатньо обґрунтував актуальність теми роботи, чітко визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував знання змісту обраної теми, оперування культурологічними категоріями, провів культурологічний аналіз відповідних питань;
- в цілому висвітлені знання з теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел та відповідної літератури, проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;
- текст роботи викладено послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;
- роботу написано грамотно з використанням культурологічної фахової лексики, оформлено в цілому відповідно до вимог.

12– 9 балів:

- студент надав певне обґрунтування актуальності теми роботи, визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував певне знання змісту обраної теми, виклавши основні її положення;
- висвітлені знання з теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;
- здійснено поверхневий аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- текст роботи викладено недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- робота, в цілому, написана грамотно, проте допущені помилки щодо її оформлення.

8– 5 балів:

- актуальність теми недостатньо висвітлено, мета та задачі не мають чітких формулювань;
- студент продемонстрував роздуми з обраної теми, відсутність знань основних філософських категорій;
- текст роботи містить певні уявлення з теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел та відповідної літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо обраної проблематики;
- текст роботи викладено фрагментарно, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- роботу написано з помилками та значними порушеннями щодо її оформлення.

4– 1 бал:

- студент надав спробу обґрунтування актуальності теми роботи, мета та задачі дослідження не визначені;
- студент продемонстрував відсутність знань з обраної проблеми;
- робота містить певні уявлення з теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо обраної проблематики;
- текст роботи викладено фрагментарно, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- роботу написано з багатьма помилками та значними порушеннями щодо її оформлення.

0 балів: робота відсутня

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо він набере за результатами поточного контролю не менше 35 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

Підсумкова робота складається з двох питань, які мають на меті перевірити рівень знань студентів з дисципліни «Вступ до культурології». Відповіді студента на кожне питання максимально оцінюється 20 балами.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

20 – 16 балів:

- студент продемонстрував глибоке знання змісту екзаменаційного питання, вільне оперування філософськими категоріями, провів глибокий культурологічний аналіз означеної проблеми;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;
- відповідь повністю репрезентує певну культурологічну проблему, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- відповідь побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми, критичний їх аналіз;
- відповідь написана грамотно та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

15– 12 балів:

- студент продемонстрував знання змісту екзаменаційного питання, оперування основними культурологічними категоріями, аргументовано виклав означену проблему;
- в цілому висвітлено знання з теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури, проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- відповідь репрезентує певну культурологічну проблему, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не є достатніми;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;
- відповідь побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми;
- відповідь написана грамотно з використанням культурологічної фахової лексики.

11– 8 балів:

- студент продемонстрував певне знання змісту екзаменаційного питання, виклавши основні положення означеної проблеми;
- висвітлені знання з теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;
- відповідь побудована навколо певної культурологічної проблеми, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;

- здійснено поверхневий аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь, в цілому, написана грамотно.

7– 5 балів:

- студент продемонстрував роздуми з екзаменаційного питання, відсутність знань основних культурологічних категорій;
- відповідь містить певні уявлення з теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь написана з помилками.

4– 1 балів:

- студент продемонстрував відсутність знань з екзаменаційного питання;
- відповідь містить певні уявлення з теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, відсутні логіка викладу матеріалу та власні висновки;
- відповідь написана з багатьма помилками.

0 балів: відповідь відсутня

**КОМПЛЕКТИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З
НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ
БІЛЕТИ АБО КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ
ЗАВДАНЬ ДЛЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ**

Питання до контрольної роботи з курсу «Вступ до культурології»

1. Історія поняття «культура»: від слова до концепту.
2. Проблема дефініцій поняття «культура».
3. Культура як предмет теоретичної рефлексії.
4. Культурфілософські інтуїції Д.Віко.
5. Осмислення культури в епоху Просвітництва.
6. Інтерпретації поняття «культура» в філософії І. Гердера.
7. Культура та освіта в німецькій класичній філософії.
8. Опозиція «культура/природа» як культурологічна проблема.
9. Науки про природу і науки про культуру в філософії неокантіанців.
10. Культура і ритуалізація в концепції Р.Жирара.
11. Психоаналітичні інтерпретації опозиції культура/природа.
12. Природа і культура в структурній антропології К.Леві-Строса.
13. Деконструкція опозиції культура/природа в філософії Ж.Дерріда.
14. Подолання протиставлення культура/природа в машинній теорії Ж.Дельоза і Ф.Гватарі.
15. Дослідження «по той бік культури і природи» Ф.Дескола.
16. Природа і культура в контексті досліджень акторно-мережевої теорії Б.Латура.

Екзаменаційні питання з курсу «Вступ до культурології»

1. Еволюція предмету людського пізнання: від космосу до культури.
2. Історіографія та смислове наповнення концепту «культура».
3. Розмаїття підходів до визначення поняття «культура».
4. Культура як система: органістичний і структурно-функціональний підходи.
5. Стратиграфія культури: плюралізм підходів і чинників.
6. Типологія культур: синхронічний і діахронічний зрізи.
7. Морфологія культури.
8. Функції культури: культурно-історична варіативність та актуалізація.
9. Культурна динаміка: основні моделі історико-культурного руху.
10. Категоріальний апарат сучасної культурології: оригінальні та запозичені поняття.
11. Статус культурології в системі наук про культуру. Інтегративний характер культурології.
12. Структура культурологічного знання: теоретичний, прикладний та історичний рівні.
13. Інституціоналізація культурології як науки та як навчальної дисципліни в сучасній Україні: чинники, тенденції, перспективи.
14. Культурологічне дослідження: алгоритм і методологія/ї.
15. Новочасна європейська культура в системі координат «модерн-постмодерн» та «індустріальне-інформаційне суспільство».
16. Роль Великих географічних відкриттів у формуванні поліцентричної картини світу.
17. Зміст і форма «наукових революцій»: становлення індустріального (XIX ст.) та інформаційного (друга половина XX ст.) суспільства.
18. Генеза української культури: основні етапи, їх особливості.

19. Зародження та інституалізація прикладної науки про культуру в ХІХ ст.
20. Еволюціонізм як історично перша «культурологічна» парадигма: головні риси, представники, хронологічні та географічні межі.
21. Дифузійонізм: наріжні положення, найяскравіші представники, категоріальний апарат.
22. Психологічна парадигма дослідження культури: істотні риси, категоріальний апарат, основні представники.
23. Психоаналітична теорія культури З. Фрейда.
24. Психоаналітична концепція культури К.Г. Юнга. Архетипи колективного несвідомого.
25. Теорія культури в психоаналізі Ж. Лакана. Люблянська школа психоаналізу (С. Жижек, М. Долар, А. Зупанчич)
26. Теорії культури дослідників Франкфуртської школи (Т. Адорно, М. Хоркхаймер, Г. Маркузе, Е. Фромм, Ю. Хабермас).
27. Структурний функціоналізм Б. Маліновського та А. Редкліфф-Брауна.
28. Неоєволюціонізм (мультилінійний еволюціонізм) Л. Вайта.
29. Культурна антропологія в США. Історична школа (Ф. Боас, А. Крьюбер). Теорія інкультурації М. Герсковіца.
30. Циклічна теорія культури О. Шпенглера.
31. Історико-культурна концепція А. Тойнбі.
32. Теорії культури в герменевтиці (В. Дільтей, Г. Зіммель, Г.-Г. Гадамер, Д. Ваттімо).
33. Лудологічна концепція Й. Гейзінги.
34. Баденська школа неокантіанства: демаркація «наук про природу» та «наук про культуру» (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт)
35. Вчення про «символічні форми» Е. Касіра.
36. Діалогічна концепція культури М. Бахтіна.
37. Структуралістські концепції культури (К. Леві-Строс, М. Фуко).
38. Семіотичні теорії культури (Р. Барт, У. Еко, Ю. Лотман).
39. Дискурс-аналіз культури (М. Фуко, Е. Лаклау, Ш. Муфф)
40. Технологічні теорії культури (М. Маклюен, В. Флюсер, Р. Дебре).
41. Деконструктивізм Ж. Дерріда.
42. Шизоаналіз культури Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі.
43. Постмарксистські теорії культури (А. Грамші, Л. Альтюсер, Ф. Джеймсон)
44. Cultural studies у Великій Британії (Р. Вільямс, Р. Хоггарт, С. Холл).
45. Постмодерністські теорії культури (М. Фуко, Ж.-Ф. Ліотар, Ж. Бодрійар).
46. Концепція культури Х.-У. Гумбрехта.

